

Υπόθεση C-639/18

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

12 Οκτωβρίου 2018

Αιτούν δικαστήριο:

Landgericht Kiel (Πρωτοδικείο Κιέλου, Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

7 Σεπτεμβρίου 2018

Ενάγουσα:

KH

Εναγομένη:

Sparkasse Südholstein

[παραλειπόμενα]

Landgericht Kiel (Πρωτοδικείο Κιέλου, Γερμανία)

[παραλειπόμενα]

Διάταξη

Στην υπόθεση

KN

- Ενάγουσα -

[παραλειπόμενα]

κατά

Sparkasse Südholstein, [παραλειπόμενα] [...ανωνυμοποιημένα στοιχεία...],
[παραλειπόμενα] Neumünster

- Εναγομένη -

[παραλειπόμενα]

η οποία αφορά υπαναχώρηση από συμβάσεις δανείου

το δωδέκατο τμήμα πολιτικών υποθέσεων του Landgericht Kiel (Πρωτοδικείου Κιέλου, Γερμανία) [παραλειπόμενα] εξέδωσε την ακόλουθη διάταξη:

I. Αναστέλλει τη διαδικασία.

II. Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα για την ερμηνεία του άρθρου 2, στοιχείο α΄, της οδηγίας 2002/65/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2002, σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/EOK του Συμβουλίου, 97/7/EK και 98/27/EK (ΕΕ L 271 της 09.10.2002, σ. 16):

1. Συνάπτεται, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α΄, της οδηγίας 2002/65/EK, σύμβαση «στο πλαίσιο συστήματος εξ αποστάσεως πώλησης ή παροχής υπηρεσιών οργανωμένου από τον προμηθευτή», με την οποία μια υφιστάμενη σύμβαση δανείου τροποποιείται μόνον όσον αφορά το ύψος του συμφωνημένου επιτοκίου **[σελ. 2 του πρωτοτύπου]** (συμπληρωματική συμφωνία για το επιτόκιο), όταν μια τράπεζα με δίκτυο καταστημάτων συνάπτει συμβάσεις δανείου για τη χρηματοδότηση ακινήτων, εξασφαλίζόμενες με εμπράγματα ασφάλειες επί ακινήτων, μόνο εντός των καταστημάτων της, στο πλαίσιο όμως τρεχουσών εμπορικών σχέσεων συνάπτει συμβάσεις για την τροποποίηση ήδη συναφθεισών συμβάσεων δανείου ενίοτε επίσης χρησιμοποιώντας μόνον μέσα επικοινωνίας εξ αποστάσεως;
2. Υφίσταται «σύμβαση που αφορά χρηματοοικονομικές υπηρεσίες» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α΄, της οδηγίας 2002/65/EK, όταν μια υφιστάμενη σύμβαση δανείου τροποποιείται μόνον όσον αφορά το ύψος του συμφωνημένου επιτοκίου (συμπληρωματική συμφωνία για το επιτόκιο), χωρίς να παρατείνεται η διάρκεια του δανείου ή να τροποποιείται το ύψος του;

I.

1. Η εναγομένη Sparkasse Südholstein είναι τράπεζα με δίκτυο καταστημάτων δραστηριοποιούμενη σε τοπικό επίπεδο. Συνάπτει συμβάσεις δανείου για τη χρηματοδότηση ακινήτων, οι οποίες εξασφαλίζονται με εμπράγματα ασφάλειες επί ακινήτων, μόνο εντός των καταστημάτων της. Σε ορισμένες περιπτώσεις, στο πλαίσιο τρεχουσών συμβατικών σχέσεων, οι εν λόγω συμβάσεις συμπληρώνονται ή τροποποιούνται με μέσα επικοινωνίας εξ αποστάσεως. Δεν αμφισβητείται ότι, στις αρχές του 2008, η εναγομένη είχε ήδη συνάψει συμβάσεις αποκλειστικά με τη χρήση μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως σε τουλάχιστον τρινηφίο αριθμό περιπτώσεων.

2. Η διαφορά αφορά τρεις συμβάσεις δανείου τις οποίες έχει συνάψει η ενάγουσα ως καταναλώτρια.
3. 1. Την 01.07.1994, η ενάγουσα συμφώνησε με τη δικαιούχο της εναγομένης τη χορήγηση δανείου με σκοπό τη χρηματοδότηση ακινήτων ύψους 114 000 γερμανικών μάρκων, το οποίο έπρεπε να αποπληρωθεί στις 30.12.2017 (λογαριασμός δανείου 53209110). Τα επιτόκια του δανείου ήταν 6,95 % ετησίως. Το νωρίτερο έξι εβδομάδες πριν από τις 30.05.2004, κάθε μέρος έπρεπε να έχει τη δυνατότητα να ζητήσει τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων για αναπροσαρμογή του επιτοκίου με ισχύ από την 01.06.2004. Ελλείψει συμφωνίας ως προς την αναπροσαρμογή, εφαρμοστέες θα ήταν από την 01.06.2004 οι «μεταβλητές συνθήκες» όπως καθορίζονται εκάστοτε από την εναγομένη για δάνεια αυτού του είδους (κυμαινόμενο επιτόκιο). Συμφωνήθηκε η εμπράγματη εξασφάλιση του δανείου.
4. Στις 25.05.2004, μέσω τροποποιητικής συμφωνίας, τα συμβαλλόμενα μέρη συμφώνησαν την αναπροσαρμογή του επιτοκίου σε 5,03 % ετησίως με ισχύ από την 01.06.2004 για περίοδο δέκα ετών.
5. Τον Οκτώβριο του 2010, τα συμβαλλόμενα μέρη συνήψαν περαιτέρω συμπληρωματική συμφωνία για το επιτόκιο, αποκλειστικά με τη χρήση μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως, βάσει της οποίας το επιτόκιο του δανείου θα ήταν 4,01 % από την 01.06.2014 για την εναπομένουσα διάρκεια της συμβάσεως. Το νέο επιτόκιο θα ίσχυε μέχρι τη λήξη της συμβάσεως που έχει ήδη συμφωνηθεί. Η ενάγουσα δεν ενημερώθηκε σχετικά με την ύπαρξη δικαιώματος υπαναχωρήσεως.
6. Βάσει της συμβάσεως αυτής, η ενάγουσα κατέβαλε μεταξύ [παραλειπόμενα] Ιουνίου 2014 και Νοεμβρίου 2017 το ποσό των 8 180,76 ευρώ στην εναγομένη. **[σελ. 3 του πρωτοτύπου]**
7. Η ενάγουσα αποπλήρωσε το δάνειο στις 29.12.2017 καταβάλλοντας το ποσό των 58 287,27 ευρώ.
8. 2. Στις 17.07.1994, η ενάγουσα συμφώνησε με τη δικαιούχο της εναγομένης τη χορήγηση περαιτέρω δανείου με σκοπό τη χρηματοδότηση ακινήτων ύψους 112 000 γερμανικών μάρκων (λογαριασμός δανείου 73237471). Το επιτόκιο του δανείου είναι 5,7 % ετησίως. Το νωρίτερο έξι εβδομάδες πριν από τις 30.05.1999, κάθε μέρος έπρεπε να έχει τη δυνατότητα να ζητήσει τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων για αναπροσαρμογή του επιτοκίου με ισχύ από την 01.06.1999. Ελλείψει συμφωνίας ως προς την αναπροσαρμογή, εφαρμοστέες θα ήταν από την 01.06.1999 οι «μεταβλητές συνθήκες» όπως καθορίζονται εκάστοτε από την εναγομένη για τα δάνεια αυτού του είδους (κυμαινόμενο επιτόκιο). Συμφωνήθηκε η εμπράγματη εξασφάλιση του δανείου.
9. Το 1999, μέσω τροποποιητικής συμφωνίας, τα συμβαλλόμενα μέρη συμφώνησαν την αναπροσαρμογή του επιτοκίου σε 4,89 % ετησίως με ισχύ από την 01.06.1999 για περίοδο δέκα ετών.

10. Στις 15.04.2009, τα συμβαλλόμενα μέρη συμφώνησαν τη συμπλήρωση της συμβάσεως δανείου, αποκλειστικά με τη χρήση μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως. Συμφωνήθηκε επιτόκιο ύψους 5,16 % ετησίως με ισχύ από την 01.06.2009 για περίοδο δέκα ετών. Η ενάγουσα δεν ενημερώθηκε σχετικά με την ύπαρξη δικαιώματος υπαναχωρήσεως.
11. Βάσει της συμβάσεως αυτής, η ενάγουσα κατέβαλε μεταξύ Ιουνίου 2009 και Νοεμβρίου 2018 το ποσό των 8 180,76 ευρώ στην εναγομένη.
12. Επιπλέον, η ενάγουσα κατέβαλε στην εναγομένη στις 30.11.2009 το ποσό των 12 ευρώ για έξοδα τηρήσεως λογαριασμού.
13. 3. Στις 04.11.1999, η δικαιούχος της εναγομένης χορήγησε δάνειο στην ενάγουσα ύψους 30 000 γερμανικών μάρκων (λογαριασμός δανείου 70905104). Σύμφωνα με τη σύμβαση, το δάνειο έπρεπε να χρησιμοποιηθεί σε «συμμετοχές σε επιχειρήσεις», στην πραγματικότητα όμως θα χρησιμοποιούνταν ως προσωπικό δάνειο βάσει των συμφωνηθέντων μεταξύ των μερών. Το επιτόκιο του δανείου ήταν 6,6 % ετησίως. Το νωρίτερο έξι εβδομάδες πριν τις 30.11.2008, κάθε μέρος έπρεπε να έχει τη δυνατότητα να ζητήσει τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων για αναπροσαρμογή του επιτοκίου με ισχύ από την 01.12.2008. Ελλείπει συμφωνίας ως προς την αναπροσαρμογή, εφαρμοστές θα ήταν από την 01.12.2008 οι «μεταβλητές συνθήκες» όπως καθορίζονται εκάστοτε από την εναγομένη για τα δάνεια αυτού του είδους (κυμαινόμενο επιτόκιο). Συμφωνήθηκε επίσης η εμπράγματη εξασφάλιση του δανείου.
14. Στα τέλη του 2008, τα συμβαλλόμενα μέρη συνήψαν συμπληρωματική συμφωνία για το επιτόκιο, αποκλειστικά με τη χρήση μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως, βάσει της οποίας το επιτόκιο του δανείου θα ήταν 4,87 % από την 01.12.2008 για δέκα χρόνια. Η εναγομένη δεν ενημέρωσε την ενάγουσα σχετικά με την ύπαρξη δικαιώματος υπαναχωρήσεως.
15. Βάσει της συμβάσεως αυτής, η ενάγουσα κατέβαλε μεταξύ Δεκεμβρίου 2008 και Φεβρουαρίου 2018 το συνολικό ποσό των 8 328,33 ευρώ στην εναγομένη.
16. Στις 02.09.2015 η ενάγουσα υπαναχώρησε από τις τρεις συμπληρωματικές συμφωνίες για το επιτόκιο που είχαν συναφθεί τα έτη 2008, 2009 και 2010, ενώ η ειδοποίηση υπαναχωρήσεως περιήλθε στην εναγομένη το αργότερο στις 08.09.2015. Ως αιτιολογία της υπαναχωρήσεως προβλήθηκε το γεγονός ότι είχε μεσολαβήσει συναλλαγή εξ αποστάσεως. Στις 30.09.2015 η εναγομένη αρνήθηκε ρητώς και οριστικώς την πληρωμή λόγω της υπαναχωρήσεως.
17. Σύμφωνα με την ενάγουσα, η εναγομένη διέθετε ένα οργανωμένο σύστημα εξ αποστάσεως συναλλαγών. Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι είχε δικαίωμα υπαναχωρήσεως βάσει του άρθρου 495, παράγραφος 1, του γερμανικού Αστικού Κώδικα (Bürgerlichesgesetzbuch, στο εξής: BGB), όπως ίσχυε προηγουμένως, και, δευτερευόντως, βάσει του άρθρου 312d, παράγραφος 1, εδάφιο 1, του BGB, όπως ίσχυε προηγουμένως. **[σελ. 4 του πρωτοτύπου]**

18. Με την αγωγή της η ενάγουσα ζητεί, μεταξύ άλλων, την επιστροφή των τόκων και την εξόφληση του κεφαλαίου που κατέβαλε από το χρόνο της συνάψεως των τροποποιητικών συμφωνιών από τις οποίες υπαναχώρησε, τα καταβληθέντα έξοδα τηρήσεως λογαριασμού και την αποζημίωση για το όφελος που αποκόμισε η εναγομένη από αυτά. [παραλειπόμενα]
19. Η ενάγουσα ζητεί από το επιληφθέν δικαστήριο,
20. 1. να υποχρεωθεί η εναγομένη να της καταβάλει το ποσό των 1 017,56 ευρώ πλέον τόκων 5 % επιπλέον του εκάστοτε βασικού επιτοκίου από την ημερομηνία ενάρξεως της εκκρεμοδικίας,
21. 2.
 - α) να αναγνωρισθεί ότι για τη συναφθείσα μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών σύμβαση δανείου ύψους 112 000 γερμανικών μάρκων (τραπεζικός λογαριασμός 73237471) δεν υφίσταται πλέον συμφωνία για σταθερό επιτόκιο λόγω της από 02.09.2015 υπαναχωρήσεως,
 22. β) να αναγνωρισθεί ότι για τη συναφθείσα μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών σύμβαση δανείου ύψους 30 000 γερμανικών μάρκων (τραπεζικός λογαριασμός 70905104) δεν υφίσταται πλέον συμφωνία για σταθερό επιτόκιο λόγω της από 02.09.2015 υπαναχωρήσεως,
 23. 3.
 - α) να αναγνωρισθεί ότι η ενάγουσα δεν υποχρεούται πλέον να καταβάλλει μηνιαίες δόσεις ύψους 173,75 ευρώ στον τραπεζικό λογαριασμό 73237471 λόγω της από 02.09.2015 υπαναχωρήσεως,
 24. β) να αναγνωρισθεί ότι η ενάγουσα δεν υποχρεούται πλέον να καταβάλλει μηνιαίες δόσεις ύψους 75,03 ευρώ στον τραπεζικό λογαριασμό 73237471 λόγω της από 02.09.2015 υπαναχωρήσεως,
 25. 4. να αναγνωρισθεί ότι η εναγομένη υποχρεούται να επιστρέψει στην ενάγουσα το συνολικό κεφάλαιο πλέον τόκων 5 % [επικουρικώς: τόκους 2,5 %] επιπλέον του εκάστοτε βασικού επιτοκίου από την αντίστοιχη ημερομηνία πιστώσεως του τραπεζικού λογαριασμού, το οποίο καταβλήθηκε στους τραπεζικούς λογαριασμούς που αναφέρονται στα σημεία 2. και 3. μεταξύ της ημερομηνίας μετά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και της ημερομηνίας του δεδικασμένου της αποφάσεως.
 26. Η εναγομένη ζητεί από το επιληφθέν δικαστήριο:
 27. να απορρίψει την αγωγή.
 28. Η εναγομένη υποστηρίζει ότι η ενάγουσα δεν είχε δικαίωμα υπαναχωρήσεως από τη σύμβαση. Η ενάγουσα υπαναχώρησε επικαλούμενη μόνο τη νομοθεσία για την

εμπορία εξ αποστάσεως. Σύμφωνα με τη νομοθεσία περί καταναλωτικής πίστewος δεν χωρεί ήδη υπαναχώρηση από τις αρχικές συμβάσεις δανείου λόγω της εμπράγματης εξασφάλισέwς τους. Σε περίπτωση αναπροσαρμογής των συμβατικών όρων, δεν χωρεί υπαναχώρηση από συμπληρωματική συμφωνία η οποία δεν προβλέπει περαιτέρω δικαίωμα χρησιμοποίησεως του κεφαλαίου. Εξάλλου, οι συμπληρωματικές συμφωνίες για το επιτόκιο δεν συνιστούν χρηματοπιστωτική υπηρεσία κατά την έννοια της νομοθεσίας για τις εξ αποστάσεως συναλλαγές. Επιπλέον, η ενάγουσα παραβλέπει ότι, ακόμη και σε περίπτωση έγκυρης υπαναχωρήσεως, μόνο οι τροποποιητικές συμφωνίες θα μπορούσαν να αναιρεθούν και ότι τα δάνεια [σελ. 5 του πρωτοτύπου] θα υπόκειντο σε κυμαινόμενο επιτόκιο βάσει των συμφωνηθέντων.

29. Το άρθρο 312b, παράγραφος 1, του BGB, όπως ίσχυε από τις 08.12.2004 έως τις 22.02.2011 [παραλειπόμενα] [τροποποιήσεις με παραπομπές] έχει ως εξής:
30. (1) *Οι εξ αποστάσεως συμβάσεις είναι συμβάσεις παραδόσεως αγαθών ή παροχής υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, οι οποίες συνάπτονται μεταξύ ενός επιχειρηματία και ενός καταναλωτή, αποκλειστικά με τη χρήση μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως, υπό την προϋπόθεση ότι η σύναψη των συμβάσεων πραγματοποιείται στο πλαίσιο οργανωμένου συστήματος εξ αποστάσεως πώλησεως ή παροχής υπηρεσιών. Οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου είναι υπηρεσίες τραπεζικής, πιστωτικής, ασφαλιστικής ή επενδυτικής φύσεως, ή σχετικές με ατομικές συντάξεις ή με πληρωμές.*
31. Το άρθρο 312d, παράγραφοι 1 και 2, του BGB, όπως ίσχυε από τις 08.12.2004 έως τις 10.06.2010 [παραλειπόμενα] [τροποποιήσεις με παραπομπές] έχει ως εξής:
32. (1) *Ο καταναλωτής που συνάπτει εξ αποστάσεως σύμβαση δικαιούται να υπαναχωρήσει από αυτήν κατά τις διατάξεις του άρθρου 355. Όταν η σύμβαση έχει ως αντικείμενο την προμήθεια αγαθών, αντί του δικαιώματος υπαναχωρήσεως, έχει το κατά το άρθρο 356 δικαίωμα να επιστρέψει τα αγαθά που αγόρασε.*
33. (2) *Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 355, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, η προθεσμία για την άσκηση του δικαιώματος υπαναχωρήσεως δεν άρχεται προ της εκπληρώσεως των σχετικών με την ενημέρωση υποχρεώσεων, που προβλέπονται στο άρθρο 312c, παράγραφος 2· σε περίπτωση παραδόσεως των εμπορευμάτων, προ της ημερομηνίας παραλαβής τους από τον αποδέκτη· σε περίπτωση επαναλαμβανόμενων παραδόσεων εμπορευμάτων της ίδιας φύσεως, προ της ημερομηνίας πραγματοποιήσεως της πρώτης μερικής παραδόσεως και σε περίπτωση παροχής υπηρεσιών, προ της ημερομηνίας συνάψεως της συμβάσεως.*
34. Το άρθρο 312d, παράγραφοι 1 και 2, του BGB, όπως ίσχυε από τις 11.06.2010 έως τις 03.08.2011 [παραλειπόμενα] [τροποποιήσεις με παραπομπές] έχει ως εξής:

35. (1) *Ο καταναλωτής που συνάπτει εξ αποστάσεως σύμβαση δικαιούται να υπαναχωρήσει από αυτήν κατά τις διατάξεις του άρθρου 355. Όταν η σύμβαση έχει ως αντικείμενο την προμήθεια αγαθών, αντί του δικαιώματος υπαναχωρήσεως, έχει το κατά το άρθρο 356 δικαίωμα να επιστρέψει τα αγαθά που αγόρασε.*
36. (2) *Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 355, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, η προθεσμία για την άσκηση του δικαιώματος υπαναχωρήσεως δεν άρχεται προ της εκπληρώσεως των σχετικών με την ενημέρωση υποχρεώσεων, που προβλέπονται στο άρθρο 246, παράγραφος 2 σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα· σε περίπτωση παραδόσεως των εμπορευμάτων, προ της παραλαβής τους από τον αποδέκτη· σε περίπτωση επαναλαμβανόμενων παραδόσεων εμπορευμάτων της ίδιας φύσεως, προ της πραγματοποιήσεως της πρώτης μερικής παραδόσεως και σε περίπτωση παροχής υπηρεσιών, προ της συνάψεως της συμβάσεως. [σελ. 6 του πρωτοτύπου]*

II.

37. Το αν θα γίνει δεκτή η αγωγή όσον αφορά τα αιτήματα που εκτίθενται στο σημείο 2 εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2002/65/EK. Πριν από την έκδοση αποφάσεως θα πρέπει ως εκ τούτου να ανασταλεί η διαδικασία και να ζητηθεί η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
38. Αν οι συμβάσεις από τις οποίες έγινε η υπαναχώρηση και οι οποίες αφορούν την τροποποίηση των συμβάσεων δανείου θεωρηθούν εξ αποστάσεως συμβάσεις, η δήλωση υπαναχωρήσεως θα μπορούσε να κηρυχθεί έγκυρη ελλείψει της προβλεπόμενης από τον νόμο ενημερώσεως σχετικά με το δικαίωμα υπαναχωρήσεως. Στην περίπτωση αυτή, αντί του εκ των υστέρων συμφωνηθέντος σταθερού επιτοκίου, εφαρμοστέο θα ήταν το κυμαινόμενο επιτόκιο που είχε συμφωνηθεί αρχικά μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών. Συνεπώς, η αγωγή θα πρέπει να γίνει δεκτή εφόσον διαπιστωθεί ότι για τις αντίστοιχες συναφθείσες μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών συμβάσεις δανείου δεν υφίστατο πλέον συμφωνία για σταθερό επιτόκιο λόγω της από 02.09.2015 υπαναχωρήσεως.
39. Το δικαίωμα υπαναχωρήσεως της ενάγουσας δεν αποκλείεται από το γεγονός ότι οι τροποποιητικές συμφωνίες μπορούν να θεωρηθούν ως διαδοχικές πράξεις ή διακριτές πράξεις της αυτής φύσεως που κλιμακώνονται χρονικά σε σχέση με τις αντίστοιχες συμβάσεις δανείου (άρθρο 312b, παράγραφος 4, του BGB, όπως ίσχυε προηγουμένως κατ' εφαρμογή του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 2002/65/EK). Από την αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας 2002/65/EK προκύπτει ότι ως «διαδοχικές πράξεις» νοούνται για παράδειγμα οι πράξεις πληρωμών ή οι συναλλαγές που συνάπτονται δυνάμει μιας συμβάσεως-πλαίσιου, όχι όμως οι συμβάσεις για την τροποποίηση μιας ήδη συναφθείσας συμβάσεως [παραλειπόμενα] [εθνική νομολογία]. Ακόμη και αν η συμπληρωματική συμφωνία για το επιτόκιο υπαχθεί στις «διακριτές πράξεις της αυτής φύσεως που κλιμακώνονται χρονικά», το δικαίωμα υπαναχωρήσεως δεν αποκλείεται, διότι οι τροποποιητικές συμβάσεις από τις οποίες έγινε η υπαναχώρηση δεν συνήφθησαν

εντός ενός έτους από την «πράξη της ίδιας φύσης» (άρθρο 312b, παράγραφος 4, τρίτη περίοδος, του BGB, όπως ίσχυε προηγουμένως κατ' εφαρμογή του άρθρου 1, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2002/65/EK).

40. Δεν υφίσταται δικαίωμα υπαναχώρησης σύμφωνα με τις διατάξεις περί καταναλωτικής πίστης (άρθρο 495, παράγραφος 1, του BGB, όπως ίσχυε προηγουμένως κατ' εφαρμογή της οδηγίας 2008/48/EK), διότι δεν χορηγήθηκε δάνειο με τις συμπληρωματικές συμφωνίες για το επιτόκιο από τις οποίες έγινε η υπαναχώρηση, ήτοι δεν παρασχέθηκε περαιτέρω δικαίωμα χρησιμοποίησης του κεφαλαίου πέραν αυτού που είχε ήδη συμφωνηθεί [παραλειπόμενα] [εθνική νομολογία].
41. 1. Επομένως, στην υπό κρίση υπόθεση τίθεται πρωτίστως το ζήτημα αν οι συμβάσεις με τις οποίες οι υφιστάμενες δανειακές συμβάσεις τροποποιήθηκαν μόνον όσον αφορά το ύψος του συμφωνημένου επιτοκίου (συμπληρωματικές συμφωνίες για το επιτόκιο) συνήφθησαν στο πλαίσιο οργανωμένου από τον προμηθευτή συστήματος εξ αποστάσεως πώλησεως ή παροχής υπηρεσιών. Η απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι αναγκαία προκειμένου να είναι δυνατή η εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση των εθνικών διατάξεων μεταφοράς της οδηγίας, ήτοι των άρθρων 312b, παράγραφος 1 και 312d, παράγραφοι 1 και 2, του BGB, όπως ίσχυαν προηγουμένως. Η έννοια της «συνάψεως [της] συμβάσε[ως] [...] στο πλαίσιο οργανωμένου συστήματος εξ αποστάσεως πώλησεως ή παροχής υπηρεσιών» (άρθρο 312b, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του BGB, όπως ίσχυε προηγουμένως) πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία, σύμφωνα με την εκπεφρασμένη βούληση του νομοθέτη.
42. Στη νομολογία και στη θεωρία έχουν υποστηριχθεί διάφορες απόψεις για την ερμηνεία της εν λόγω έννοιας, χωρίς ωστόσο να έχει αποσαφηνιστεί μέχρι σήμερα το ζήτημα αυτό [παραλειπόμενα] [εθνική νομική θεωρία]. Η νομολογία δεν έχει μέχρι σήμερα αναγνωρίσει την ύπαρξη οργανωμένου εξ αποστάσεως συστήματος συναλλαγών στην περίπτωση των τοπικών ταμειευτηρίων [παραλειπόμενα] [εθνική νομολογία]. Σε γενικές γραμμές, η αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου ορίζει ότι: «Η ύπαρξη ενός οργανωμένου συστήματος πώλησεως προϋποθέτει ότι ο επιχειρηματίας έχει εξασφαλίσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις σε επίπεδο ανθρώπινων και υλικών πόρων εντός της επιχειρήσεώς του, για τη διενέργεια σε μόνιμη βάση εξ αποστάσεως συναλλαγών» [παραλειπόμενα]. Οι εν λόγω προϋποθέσεις φαίνεται να συντρέχουν εν προκειμένω, διότι η εναγομένη διαθέτει το προσωπικό και την υλική υποδομή [σελ. 7 του πρωτοτύπου] προκειμένου να συνάπτει σε μόνιμη βάση τροποποιητικές και συμπληρωματικές συμφωνίες εξ αποστάσεως με τους υφιστάμενους πελάτες της. Ωστόσο, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου, οι συναλλαγές που διενεργούνται με περιστασιακή και μάλλον συμπτωματική χρήση μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως πρέπει να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής των συγκεκριμένων διατάξεων [παραλειπόμενα]. Ως παράδειγμα αναφέρονται περιπτώσεις στις οποίες ένας έμπορος λιανικής πώλησεως δέχεται κατ' εξαίρεση μια προσφορά αγοράς μέσω τηλεφώνου και παραδίδει το παραγγελθέν αγαθό στον καταναλωτή

[παραλειπόμενα]. Εν προκειμένω, ούτε αποδείχθηκε ότι η ενάγουσα ανέλαβε την πρωτοβουλία για τη σύναψη συμπληρωματικών συμφωνιών για το επιτόκιο ούτε μπορεί να εξομοιωθεί η εναγομένη με έναν έμπορο λιανικής πωλήσεως. Η τροποποίηση συμβάσεων δανείου δεν μπορεί να συγκριθεί με μια ευκαιριακή αγορά, αλλά ενδέχεται να έχει ευρύτερο αντίκτυπο.

43. Από την άλλη πλευρά, η εφαρμογή της νομοθεσίας για τις εξ αποστάσεως συναλλαγές στην εναγομένη θα είχε ενδεχομένως ως συνέπεια τη σύναψη τροποποιητικών συμβάσεων αποκλειστικά στα καταστήματά της. Στην περίπτωση αυτή, οι καταναλωτές δεν θα είχαν δικαίωμα υπαναχωρήσεως ενώ η εκτενέστερη παροχή συμβουλών δεν θα είναι υποχρεωτική· επιπλέον, η απλοποίηση που επιθυμούν οι καταναλωτές αναφορικά με τη σύναψη συμπληρωματικών συμφωνιών με τη χρήση μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως δεν θα ήταν πλέον εφικτή σε αυτή την περίπτωση.
44. 2. Το δεύτερο ζήτημα που τίθεται στην υπό κρίση υπόθεση αφορά το αν μια συμπληρωματική συμφωνία για το επιτόκιο μπορεί να θεωρηθεί ως «σύμβαση που αφορά χρηματοοικονομικές υπηρεσίες». Η απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα είναι αναγκαία προκειμένου να είναι δυνατή η εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση των εθνικών διατάξεων μεταφοράς της οδηγίας, ήτοι των άρθρων 312b, παράγραφος 1 και 312d, παράγραφοι 1 και 2, του BGB, όπως ίσχυαν προηγουμένως. Η έννοια των «συμβάσε[ων] [...] παροχής υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών» (άρθρο 312b, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του BGB, όπως ίσχυε προηγουμένως) πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία, σύμφωνα με την εκτεφρασμένη βούληση του νομοθέτη.
45. Το Oberlandesgericht Frankfurt (Ανώτερο Περιφερειακό Δικαστήριο Φρανκφούρτης, Γερμανία) έχει κρίνει συναφώς ότι [παραλειπόμενα]: Απλώς και μόνον η τροποποίηση των όρων ήδη χορηγηθέντος δανείου δεν συνιστά (νέα, αυτοτελή) υπηρεσία της Τράπεζας. Αντιθέτως, η υπηρεσία συνίσταται στην αρχική χορήγηση του δανείου. Προϋπόθεση για την ύπαρξη μιας εξ αποστάσεως συμβάσεως είναι πάντοτε η παράδοση αγαθού ή η παροχή υπηρεσίας από τον επιχειρηματία και, επομένως, δεν αρκεί απλώς το να οφείλει ο καταναλωτής, μετά τη σύναψη της συμφωνίας, να πραγματοποιεί μια παροχή που χαρακτηρίζει τη σύμβαση.
46. Ωστόσο, η οδηγία 2002/65/EK, όπως προκύπτει από το κείμενό της, δεν αφορά μόνο χρηματοοικονομικές υπηρεσίες αλλά και «[συμβάσεις] που αφορ[ούν] χρηματοοικονομικές υπηρεσίες». Επομένως, οι συμβάσεις για την τροποποίηση των όρων του δανείου καλύπτονται από το γράμμα της οδηγίας. Ο προστατευτικός σκοπός της οδηγίας ενδέχεται επίσης να έχει σημασία, διότι η συμφωνία για προσαρμογή των όρων που γίνεται βεβαιωμένα και χωρίς παροχή συμβουλών αυτοπροσώπως μπορεί, ανάλογα με το περιεχόμενο της συμφωνίας, να οδηγήσει σε εκμετάλλευση του καταναλωτή. Επιπλέον, σύμφωνα με την προαναφερθείσα προσέγγιση, δεν θα υπήρχε δικαίωμα υπαναχωρήσεως ακόμη και στην περίπτωση που η πρωτοβουλία για μια (πιθανώς επιζήμια για τον

καταναλωτή) εξ αποστάσεως τροποποίηση της συμβάσεως ανήκε στον προμηθευτή, κάτι το οποίο φαίνεται προβληματικό. Θα μπορούσαν να προκύψουν κενά προστασίας αν μια σύμβαση από την οποία χωρούσε υπαναχώρηση η οποία δεν έλαβε χώρα μπορούσε να τροποποιηθεί εκ των υστέρων εις βάρος του καταναλωτή χωρίς αυτός να έχει δικαίωμα υπαναχώρησης από την τροποποίηση της συμβάσεως. Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί ότι η συμπληρωματική συμφωνία για το επιτόκιο στην περίπτωση των ενυπόθηκων δανείων στερεί από τον καταναλωτή τη δυνατότητα τακτικής καταγγελίας του δανείου κατά τη διάρκεια ισχύος του σταθερά καθορισμένου επιτοκίου (άρθρο 489, παράγραφος 1, του BGB).

[παραλείπονται]